VOCĂȚIA MISIUNII ȘI MISIUNEA SLUJIRII BISERICII ÎN POSTMODERNISM

Marius Sorin Radomir*

Abstract: The society we live in moves and becomes dynamic in a world more and more lamentable, subject inevitably to that modern “speed demon”, forgetting “with premonition” its true classical values and departing from the mystical Jesus body, from the Church.

One can notice a programmed and vehement upset of the values of the authentic Christianity, a spiritual suicide promoted and stirred particularly by some circles outside the spiritual life and the Church’s spirit.

Today, one can also notice, a spiritual struggle with the spirit of this world that became blind by sin, sank into a more and more profound spiritual crisis, into a continuous war with its own identity which nobody will take advantage of, and thus, the spiritual disaster and not only, can become immeasurable at a given moment.

Following its own purpose of salvation, not only that it gives to man the divine life, but it also spreads, in a way, over the entire world, the light of this life, especially by healing and raising the human person’s dignity, consolidating the social cohesion and rendering, to the daily activity, a sense and a more profound significance. The Church involvement becomes fundamental at the familial, social and historic levels, thus, having a certain mission given by Jesus through the Holy Apostles, toward all of us, the actual people, as legitimate descendants of its spiritual thesaurus.

Keywords: Christ, Church, God, religions, divinity, Messiah, mosaic law, Holy Spirit, Apostles, Day of Pentecost, Trinity Union, mission of the Church, Tradition and the Life of the Church, missionary activity, Gospel.

Societatea în care trăim se mișcă și se dinamizează într-o lume din ce în ce mai lamentabilă, supusă inevitabil acelui “*speed demon*”

* Deacon, Phd. Assistant, University of Pitești (The Faculty of Orthodox Theology “Sfânta Muceniță Filoteia”)

modern, uitând cu „premoniție” adevăratele sale valori clasice și depărtându-se de trupul mistic al lui Hristos Dumnezeu, de Biserică.

Asistăm la o răsturnare programată și vehementă a valorilor creștinismului autentic, la un suicid spiritual promovat și provocat în special de cercuri exterioare vieții duhovnicești și spiritului Bisericii. Asistăm astăzi la confruntarea duhovnicească cu spiritul acestei lumi orbite de păcat, afundându-se într-o criză spirituală din ce în ce mai profundă, într-un perpetuum război cu propria identitate din care nimeni nu va avea de câștigat iar dezastrul spiritual, și nu numai, poate deveni incomensurabil la un moment dat.

Într-o astfel de atmosferă viețuiește astăzi Biserica și mădularele ei vii, credincioșii și clerul, căci cu toții Îl slujim pe Unul și Prea Bunul Dumnezeu, cu binecuvântarea Tatălui, cu puterea și lucrarea Sfântului Duh, în Iisus Hristos Domnul nostru, cu speranța psalmistului care zice: „*Scoate-mă, Doamne, de la omul viclean și de omul nedrept mă izbăvește[...]. Știi că Domnul va face judecată celui sărac și dreptate celor sărmani; iar dreptii vor lăuda numele Tău și vor locui cei dreپți în fața Ta!*” (Psalmul 139, 1,12-13).

Misiunea Bisericii ca vocație și slujire presupune deopotrivă hristocentrismul dublat de accentul pus pe teandria exemplificată de raportul celor două firi în Persoana lui Mesia, importanța harului divin necreat de la creație până la hristificare, rolul Bisericii ca trup mistic al lui Hristos și panteon în viața cetății societății moderne, panbisericismul și viziunea ecumenică a creștinismului, pancosmismul, neo-ortodoxismul, teologia mistică și teologia estetică. Opera teologică și mistică a Bisericii devine astfel o hermeneutică pentru vocația misiunii și misiunea slujirii sale cu puternice implicații la nivelul teologiei contemporane și al societății postmoderne.

Urmând unei critici flămânde de adevăr, acum când istoria scoate la lumină elemente de senzație capabile să răstoarne valorile prezente considerate imuabile, este timpul să despărțim grâul de neghină, clasicul de profan, profetismul de metodă, unind rațiunea și inima într-un cuget, acela creștin, pe care misiunea Bisericii îl promovează cu ardoare de la viață până la moarte și încă moartea lui

Hristos pe crucea dătătoare de viață pentru adevăr, pentru libertate și cuvânt. Misiunea Bisericii ca vocație și slujire devine una evanghelică, teologică și mistică deopotrivă, cu mici nuanțe contextuale, însă cu un țel comun: preamărirea lui Dumnezeu și îndumnezeirea omului prin harul divin necreat.

Într-o evocare de o simplitate genială, mărturisim crezul ortodox de nezduncinat, prin exemplul preoției sacramentale ca instrument al misiunii, dar și prin metafora evocării Sfântului Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul, din al cărui exemplu Biserica mărturisește cu aceeași ardoare, precum glasul celui ce strigă în pustie: „*Glasul celui ce strigă în pustie: Pregătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui*”(Matei 3, 3).

Dacă ar fi să divagăm misiunea Bisericii cu exemplul românesc, atunci putem afirma cu tărie că ortodoxia românească este un filon de cultură tradițională, dar și modernă, mereu proaspătă, plină de spiritualitate și teologie ortodoxă, învăluită în mistica „*Bisericii celei una (koinonia)*”¹. Din întreaga misiune a Bisericii răzbate chemarea Cuvântului, care s-a făcut trup (Ioan 1, 14) și S-a sălășluit între (întru) noi, uneori chiar sub influența Ideii lui Platon, importanța religiei în ființa omului ca *homo religiosus*², forța spirituală și valorile inestimabile ale tainelor creștinătății, originalitatea învățăturii dogmatice ce emană din conținutul Sfintei Scripturi și Scrierile Sfinților Părinți ai *Bisericii celei una*, confluența dintre spațiu, timp și etnic în cultura și ființa unui popor, formula analogică a tradiționalismului, corespondența dintre spirit și materie,

¹ cf. „*The Unity of the Church as Koinonia: Gift and Calling*” (Unitatea Bisericii drept Koinonia: Dar și Chemare), declarația de la Cambera, 2,1.

² Mircea Eliade, *Sacral și profanul*, traducere din limba franceză de Brândușa Prelipceanu, ediția a III-a, București, Editura Humanitas, 2005, p. 122.

transfigurarea mitului creator, legi scrise și nescrise, care devin *căminul cultural*³ al unui popor sau cartea sa de căpătâi.

Originalitatea și complexitatea misiunii Bisericii ca vocație și slujire radiază de energie holistică, învăluită de misterul creștin al Întrupării și dinamica trimeriei la propovăduire, dar cu o autoritate ce nu poate contestată, aceasta fiind însăși succesiunea apostolică pe care Biserica contemporană trebuie să o promoveze cu toată opoziția a ceea ce putem numi prin extrapolare *barbaria secolului XX*⁴, referindu-ne la atitudinea lumii postmoderne identică în manifestare cu *epoca de aur* a comunismului.

Aceeași autoritate vocațională a misiunii, prin slujirea care face mulțimile să renască, dar lasă intelectualitatea la distanța *de siguranță*, promovează Biserica plină de virtuți, o Biserică smerită, chiar modestă, dar și complexă, simplă, dar și academică, statornică, dar și speculativă, calmă, dar și vulcanică, spirituală, dar și contradictorie și cu siguranță prea puțin înțeleasă.

Biserica, prin misiunea sa, este o personalitate teandrică care, dincolo de vitregiile epocii în care trăim, intuiește, după o îndelungată studiere a cuvântului Scripturii, a scrierilor Sfinților Părinți ai Bisericii, o transpunere firească și accesibilă a unor termeni cu o complexitate aparte, reușind acest lucru tocmai prin prisma cunoștințelor tezaurului ei inestimabil, conjugate de teologie, filosofie și tradiționalism. Biserica reunifică astfel crezul patristic, cu exemplificările teologiei, cu mistica dionisiană, cu tradițiile încreștinate ale popoarelor, umplând de spirit întreaga materie, unificând spațiul și timpul sacru în forma coerentă a limbajului

³ Gh. D. Mugur, Nichifor Crainic, Dr. V. Voiculescu, *Căminul cultural. Îndreptar pentru conducătorii la sate* (Nichifor Crainic a scris capitolul I), București, Fundația Culturală „Principele Carol”, 1924, p. 5.

⁴ Franz Shuttack, *Comunismul (barbaria secolului XX)*, în revista „Tiparul Românesc”, 1941, idee preluată de la Francois Mauriac din 1936 care afirmă: „Comunismul, ca și hitlerismul de altfel, detestă orice viață spirituală care se sustrage concepției sale”, reeditat în „România Literară”, revistă a Uniunii Scriitorilor din România, în articolul *François Mauriac și totalitarismele secolului XX*, nr. 25, București, 28/06/2000, p. 20.

contemporan, adică transmite învățătura Cuvântului, pe care Îl centralizează în întreaga ei misiune, într-un gest de dăruire jertfelnică, actualizând întreaga concepție teologică într-o expresie artistică de mare relevanță: „*Limbajul, mitul, arta și religia sunt părți ale acestui univers. Ele sunt firele diferite care țes rețeaua simbolică, țesătura încălțită a experienței umane. Întregul progres uman, în gândire și experiență, speculează asupra acestei rețele și o întărește*”⁵.

Preamărindu-l permanent pe Dumnezeu, într-un pionierat unic în lume și de neegalat, ortodoxia (chiar cea românească) trece de la credința autentică la faptă, căci „*credința fără de fapte moartă este*” (Iacov 2, 20), fiind nu doar o mamă a credinței care nu te lasă rece, ci o practicantă a credințelor strămoșești înglobate și încreștinate de bogatul tezaur al tradiției creștine autentice, delimitarea sau granița dintre intelect și suflet fiind abandonată, conștiința parcă de faptul că *inima are rațiuni pe care rațiunea nu le poate avea*, așa cum susținea Blaise Pascal⁶, fapt pentru care creștinismul misionar românesc „*nu se reduce la preceptele teologice învățate din Evanghelii și din cărți, ci e un creștinism manifestat în practicile și datinile poporului român, care și-a păstrat autenticitatea lui neslăbită și nealterată în satele noastre*”⁷. De aici și confuzia, la unii critici ai vremurilor, despre panteismul sau neo-păgânismul indus, pe care uneori forma artistică a exprimării îl cere,

⁵ Ernst Cassirer, *Eseu despre om, o introducere în filosofia culturii umane*, București, Editura Humanitas, 1994, p. 43.

⁶ Blaise Pascal, (n. 19 iunie 1623, Clermont-Ferrand, Franța - d. 19 august 1662, Paris) a fost un *matematician, fizician și filosof* francez având contribuții în numeroase domenii ale științei, precum construcția unor calculatoare mecanice, considerații asupra teoriei probabilităților, studiul fluidelor prin clarificarea conceptelor de presiune și vid. În urma unei revelații religioase în 1654, Pascal abandonează matematica și științele exacte și își dedică viața filozofiei și teologiei.

⁷ Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, în articolul *Poezia creștină a lui Nichifor Crainic*, prefața volumului lui Nichifor Crainic, *Șoim peste prăpastie. Versuri inedite create în temnițele Aiudului*, București, Editura Roza Vânturilor, 1990, p. 7.

dar pe care teologia (inclusiv cea românească) o cenzurează din interior spre exterior, într-o expresie a manifestărilor sale artistice încadrate de spațiul lăuntric fundamental religios al limbajului bisericesc, al formelor fără fond, al teologiei și al misticii.

Deși produce frecvent și cu succes iluzia părăsirii tiparului creștin autentic, prin care auditorul este acaparat spre o comunicare jertfelnică, în esență, ecoul pe care misiunea Bisericii ni-l transmite este unul atipic, uneori poetic, alteori plin de freamăt dogmatic, iar în afara contextului este pur teologic și mistic, ambele aspecte fiind tributare spațiului de germinare a creștinismului, ce se caracterizează atât prin conservarea formei arhaice creștine, cât și prin dinamizarea credinței nealterate cu credințele străvechi ale popoarelor creștine, într-o țesătură lirică menită a transcende condiția umană după arhetip, deoarece „*orice operă de artă într-o cultură tradițională conduce după anumite urme la contemplarea divinității sau chiar la incorporarea ei*”⁸.

Vom vedea pe parcurs că a intra în universul misiunii Bisericii ca vocație și slujire nu atrage după sine stihiiile urii de orice natură, căci ura în sine nu este o parte integrantă a misiunii creștine în lume, ci aduce cu sine la lumină o lume patriarhală, bisericească, ortodoxă, luminoasă, caldă, primitoare, jertfelnică, sfântă, optimistă, paradisiacă și aflată într-o permanentă sărbătoare a sufletului aflat pe drumul primenirii sale; este o lume scăldată de teologia speculativă, dublată de o mistică autohtonă, simțită și trăită la cel mai înalt nivel al ființei umane. Lumea Bisericii este chiar lumea copilăriei noastre lipsite de griji, este o lume nu a paradisului pierdut, ci a Împărăției lui Dumnezeu dobândite prin har, în care Omul este pus ca încununare a stăpânirii sale peste stihii și a devenirii lui drept fiu al lui Dumnezeu, pe treapta ce mai înaltă a spiritualizării sale teologice și mistice.

Contopirea și unirea oarecum mistică, pe care Biserica o realizează în mădularele sale vii, prin asocierea valorilor ortodoxiei

⁸ Adrian Marino, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Cluj-Napoca, Editura Dacia 1980, p. 368.

cu specificul autohton și național al popoarelor, este atât de profundă și evidentă, încât numeroase critici postmoderne au considerat-o un tot unitar sau ceea ce noi românii afirmăm cu mândrie când spunem că poporul român s-a născut ortodox, în același timp însă au adus aversiuni din partea unor așa ziși critici din occident care și atunci ca și acum acuză ortodoxia (în speță cea românească) drept răspunzătoare pentru acest *fenomen de masă* sau mai bine zis de monopol și chiar *dictatură religioasă*, care au făcut cu neputință penetrarea cu ușurință a filonului tradițional privind implementarea ideologiilor occidentale. Putem enumera aici pe Olivier Gillet, care în lucrarea „*Religie și naționalism. Ideologia Bisericii Ortodoxe Române sub regimul comunist*”⁹, face afirmații dure la adresa Bisericii Ortodoxe Române, căreia poporul îi acordă cea mai înaltă credibilitate dintre toate Instituțiile Statului Român în toate sondajele¹⁰ de opinie efectuate după 1989, semn că a fi român înseamnă a fi ortodox, lucru cu greu de înțeles de către un occidental care nu ține seama de rădăcinile orientate religios ale acestui popor și consideră dreapta credință un fenomen antidemocratic. Făcând o mică divagație, observăm astăzi, în societatea așa zisă modernă, o răsturnare a valorilor clasice cu cele neo-păgâne, într-o lume ce se vrea oarbă, fără țință, idei și scop, ușor de controlat, în care majoritățile devin minorități majoritare, suferind lezări și scăderi ființiale, care nu sunt însă luate în seamă de sistemul de stat corupt tocmai de răsturnarea acestor valori.

Ceea ce însă acești critici nu au luat în seamă este faptul că specificul românesc, autohton, este ceea ce de fapt s-a îmbinat până la contopire cu ortodoxismul, între acestea existând o unire de idei, care țin de orientarea noastră spre Orient mai mult decât spre Occident, după cum afirma un mare gânditor al teologiei noastre: „*Dacă menirea poporului românesc este aceea de a crea o cultură*

⁹ Olivier Gillet, *Religie și naționalism. Ideologia Bisericii Ortodoxe Române sub regimul comunist*, traducere de Mariana Petrișor, București, 2000, 313 p.

¹⁰ Cf.: http://www.adevarul.ro/actualitate/Romanii-gasesc-salvarea-Biserica-Pompieri_0_672533114.html, site accesat la data de 05/11/2012, ora 17:00.

după chipul și asemănarea lui, afirmația aceasta implică și soluția unei orientări. Cine preconizează orientarea spre Occident rostește un nonsens. Orientarea cuprinde în sine cuvântul Orient și înseamnă îndreptarea spre Orient, după Orient”¹¹.

Tocmai de aceea tradiționalismul Bisericii nu reprezintă o închidere în sine ci se dinamizează prin prisma dinamicii ortodoxiei creștine și a bogatului ei tezaur teologic. De aceea tradiția noastră creștin-ortodoxă constă nu doar în etnicitate ci și în creștinătate, iar dacă etnicitatea ține în principal de statornicie, creștinătatea vine s-o dinamizeze și s-o spiritualizeze. Iar asta se vede la tot pasul pe teritoriul țării noastre de la tipărirea primelor cărți de cult și de literatură ce s-au făcut în sânul Bisericii, monumentele arhitectonice de mare anvergură și unice în lume, de factură eclesiastică (Voroneț, Mănăstirea Argeșului, etc.), moștenirea lăsată nouă de bravii noștri voievozi și domnitori, dintre care mulți s-au ridicat la rangul sfințeniei (Brâncoveanu, Ștefan cel Mare și Sfânt), moștenirea lăsată întregii Biserici Ortodoxe prin dani și strădanii deosebite (Muntele Athos), prin care a triumfat ortodoxia populară a sufletului românesc împotriva traseismului religios. Acest popor, al cărui specific etnic este precum impresionismul francez, expresionismul german și orientalismul egiptean, s-a luptat și cu Ideea lui Platon și cu numerele lui Pitagora și cu raționalismul lui Aristotel, triumfând asupra sorții prin credința creștină autohtonă, autentică și dinamică. El a rămas statornic, apărându-și tezaurul etnico-religios, fără a duce vreodată războaie de cucerire dar și dinamic, prin postularea valorilor sale tradiționale. Noi, cei de astăzi, avem multe de învățat din această apologie a trecutului încununată de succes, în lupta înverșunată împotriva răului de orice natură ce nu ne dă pace, ce ne scoate religia din școli, ce ne impune căsătoriile homosexuale, ce induce stări conflictuale între cler și popor, ce ne transformă pe zi ce trece într-o masă biologică ușor de controlat, ca exponenți ai sclavagismului modern, ai urii și terorii.

¹¹ Nichifor Crainic, *Sensul Tradiției*, în revista „Gândirea”, anul IX, nr. 1-2, București, 1929, p. 3.

Misiunea vocațională a Bisericii vine să sublinieze ideea de specific al fiecărui popor asupra căruia nu se pot institui scheme copiate sau împrumutate de la alte popoare, în sânul cărora s-au născut. Ca atare, orice popor are specificul său iar poporul român își are propriul specific ce constă din frumoasa împletire dintre etnic, estetic, autohton, tradiție și creștinismul ortodox al Bisericii noastre, el fiind încă de la început alături de duhul Bisericii Ortodoxe.

Poate că aceste aspecte ar trebui reiterate și analizate astăzi, când asistăm la o complexă criză de identitate în întreaga lume, provocată de criza de spiritualitate în care omenirea tot mai secularizată se prăbușește. Peste tot în lume observăm o uitare a rădăcinilor din care fiecare neam provine, o uitare și o negare a credinței, prin așa zisa succesiune a credinței raționaliste, științifice. Se pare că omenirea de astăzi vrea să se comporte ca Iuda, nici măcar precum Toma Necredinciosul, care este primul om de știință teologică, refuzând categoric supunerea științei adevăratei științe, care este teologia și mistica, astfel că, probabil, căderea aceasta pe care o induce globalizarea, va fi una profundă, din care este posibil să nu se mai poată ridica. Singura soluție este cea pe care o oferă Biserica prin întoarcerea la rădăcini, prin neuitarea celor ce nu mai sunt, prin tradiția și etnicul specific fiecărui popor, prin credință și ascultare întru Cuvânt.

Iată cum Biserica, prin misiunea sa, se dovedește o restauratoare a chipului lui Dumnezeu în om, prin întoarcerea la Dumnezeu, la Izvor, la tradiție, la spiritualitate, la teologia practică a misticii creștin-ortodoxe. Sensul Tradiției Ortodoxe al misiunii Bisericii cuprinde toate aceste aspecte într-o magnifică teologhisire a Cuvântului Întrupat, al aceluia tablou paradisiac în care se văd împletite esența Bisericii cu tradiția, cu esteticul, cu etnicul, cu teologia și mistica ortodoxă, într-o epocală operă de creație creștină oferită întregii lumi.

Făcând o frumoasă evocare a lui *Miguel de Unamuno*¹² privind tradiția și semnificația acesteia, putem afirma că misiunea Bisericii ca vocație și slujire luminează orizontul destinului creștin în tabloul universal al creației divine, spiritualizându-l în stil bizantin. Ea insistă pe exercițiul mistic al rațiunii și inimii deopotrivă, pe concentrarea și exemplificarea lucrurilor de esență dar care nu sunt vizibile în aparență, după cum adâncul mării nu se vede de la suprafață, pe istoria comună a memoriei creștine, pe transcendență, „*pe momentul istoric prezent al intra istoriei*”¹³ lui Unamuno, ce face din tradiție o prezență ontologică. Forma tradiției creștine, a misiunii Bisericii este una dinamică, dar cu o estetică a formelor în care natura se supune orânduiri omenești (codrul este frate cu românul), ghidate la rândul de orânduirea divină astfel că geniul artistic al unui popor, și în speță cel român, trebuie să fie după chipul și asemănarea lui, ca într-o poezie muzicală ghidată de mecanica divină a formelor ce se regăsește la noi în spiritualitatea și spiritualismul Bisericii noastre ortodoxe: „*Această concepție formală se suprapune minunat simțului artistic al poporului românesc*”¹⁴.

Așezând sau centrând credința creștin ortodoxă pe tradiție, Biserica *reîncreștinează* un popor deja creștin, în sensul promovării teologiei și misticii la nivelul ființei umane în totalitate, a cărei centralitate o dă Însuși Hristos Omul și Dumnezeu. Prin aceasta creștinismul misionar spiritualizează existența unui întreg popor și face din credință, tradiție, ortodoxie, teologie și mistică un act istoric, readucându-L pe Dumnezeu în creație, iar pe om repunându-l stăpânul deplin al acesteia, ca într-o slujire monumentală prin care acesta e menit să se înalțe la Creatorul său și prin sine, întreaga lui stăpânire, ca un imn de slavă eclesiologică din Ambigua Sfântului Maxim Mărturisitorul (Confesorul).

¹² Miguel de Unamuno (n. 29 septembrie 1864, în Bilbao, d. 31 decembrie, în Salamanca) a fost un prozator spaniol, filozof, profesor, eseist, poet și dramaturg.

¹³ Nichifor Crainic, *Sensul Tradiției...*, p. 5.

¹⁴ *Ibidem*, p. 9.

Spiritualitatea, vocația și slujirea pe care o propune Biserica este una nepieritoare, înflăcărată, profundă, liberă și plină de duh, este autentică, autohtonă, tradițională, arhaică, teologică, ființială și dinamică, plină de originalitatea ce oferă cu adevărat stabilitatea și continuitatea creștin-ortodoxă. Prin aceasta se asigură nu doar drumul românilor spre Europa unită a zilelor noastre, pe care Biserica cea una dorește să o îmbrățișeze cu ardoare, dar se asigură și continuitatea noastră ca popor specific și dinamic în tabloul multicolor al culturilor europene în care ne-am născut și în care ființăm. Personal, mi-aș fi dorit ca misiunea Bisericii să-și găsească astăzi, în vreme de criză spirituală, ideologică, economică și ființială, o promovare pe deplin meritată și chiar o implementare, ea fiind cel dintâi martor care a dovedit eficacitatea și perenitatea unui astfel de demers.

Pornind de la filonul tradiției creștine, misiunea Bisericii definește filonul tradiției popoarelor și face acea minunată trecere de la cultura de consum, împrumutată, la cultura și creația autentică a geniului național, care au făcut cu puțința rezistența creștină de-a lungul vremurilor prin cultura tradițională și creștină, punând pe firmament spre exemplificare, geniile popoarelor creștine ce s-au făcut cunoscute în plan internațional tocmai prin statornicia și dinamica tradiției cu adânci rădăcini creștine: „*Cultura e legată de cult, ea se dezvoltă pornind din cultul religios, ea e rezultatul diferențierii și a extensiunii cultului. Cugetarea filosofică, cunoașterea științifică, arhitectura, sculptura, pictura, muzica, poezia și morala-totul e cuprins în cultul Bisericii organic și integral, sub o formă încă nediferențiată. Cultura e legată de cultul strămoșilor și de tradiție. Ea e plină de un simbolism sacru, ea poartă în sine semnele și imaginile unei realități de ordin spiritual*”¹⁵.

Exemplificând acest aspect, creștinismul scoate spre cercetare cultura și arta creștină, prin care a ființat Biserica de-a lungul

¹⁵ *Ibidem*, p. 8.

mileniilor și odată cu aceasta s-a păstrat intactă și nealterată credința, limba și ființa religiei creștine.

Vitalitatea și rezistența creștinismului s-au împlinit prin vocația misiunii și misiunea slujirii Bisericii în lume, care s-a suprapus peste cultura popoarelor, ce a prins rădăcini adânci creștine în toate aspectele vieții în cea mai intimă unire spirituală, în centrul căreia a tronat dintotdeauna Biserica lui Hristos Cuvântul. În sistemul său teologic și mistic, Biserica îl așează în centru pe Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, propovăduit de Biserica Sa. Cosmologia Bisericii este una misionară, în care tronează Rațiunea lui Dumnezeu și în care se manifestă Duhul de viață dător. Omul ocupă locul său central în creație după cum Hristos este centralitatea teologiei și misticii sale autentic ortodoxe. Originalitatea misionară vine pe fondul promovării valorilor creștin-ortodoxe la un nivel academic, autentic, dinamic, prin care teologia și mistica devin pârgii și unelte nu doar ale harului ci și ale unui sistem teologic și mistic de profunzime, care au făcut cu puțință punerea în lumină a unui tezaur păstrat în conservare.

În lumina acestor observații ne putem mândri cu o originalitate creștină de excepție, unică în lume, din păcate nedescoperită și nepromovată la un nivel la care să poată accede întreaga lume din care facem parte. Așa cum Biserica a redescoperit teologia și mistica ascunse sub obroc precum înțelepciunea fecioarelor, tot așa suntem noi datori a redescoperi valorile noastre naționale, suprapuse cu cele creștin-ortodoxe, pe care să le promovăm în lume fără să ne rușinăm de impozantul tezaur cultural misionar de care dispunem dar pe care nu-l propunem spre cercetare. Misiunea noastră este una capitală astăzi când asistăm cu lăncedă nepăsare la crimele împotriva culturii noastre naționale. Este revoltător cum anumiți factori de decizie ne dezrădăcinează sistematic de aceste valori dar care sper, spre a lor disperare, nu vor putea nici de această dată să scindeze unitatea ființei naționale, clădite pe unitatea credinței creștin-ortodoxe. Acest popor are tăria să suspine : „*cine va răbda până la sfârșit acela se va*

mântui”¹⁶ dar are și dezinvoltura necesară împlinirii misiunii sale europene, după cum întrevedea un mare filosof (Hermann Alexander Graf Keyserling) care afirmă că: „*dacă românii au o misiune europeană de îndeplinit, această misiune stă în «a redeștepta la o viață nouă bizantinismul». Și firește, acest popor și această țară pot să aibă un mare viitor*”¹⁷.

Sistemul misionar al Bisericii creștine ne propune o sociologie a trăirii experimentale, fundamentată pe viziunea autohtonă, tradițională și cu aspect de comunitate evanghelică primară, în care sentimentul revederii hristice devine *nostalgia paradisului pierdut* iar umanitatea își clădește structura emoțională și unirea mistică într-o structură eclesiastică a statului etnocratic, în care Cuvântul lui Dumnezeu, Hristos-Omul, este centrul spiritului național, tradițional și creștin ortodox.

Toleranța creștină merge până la stadiul comportamentului deviat simbolizat în Sfânta Scriptură prin persoana vameșului, judecata faptelor fiind apanajul Bisericii creștine autentice, ce face dovada autorității divine ca trup tainic al Logosului. Ea devine un imbold al speculației sale teologice și mistice, precum și un îndreptar politic de apărare a ființei naționale și a credinței ortodoxe. Iată una din definițiile misiunii Bisericii astăzi.

Creștinismul ortodox este trăire mistică, speculativă, orientală iar dacă facem referire la creștinismul românesc autentic putem spune despre poporul român că este un popor al folclorului, al basmelor, al tradițiilor, al vieții experimentale, al teologiei și al misticii. Ne naștem cu Făt-Frumos dar și cu Pruncul Iisus, copilărim cu Prâslea cel Voinic și merele de aur dar și cu Magii de la Răsărit, ne maturizăm cu exemplul bravilor noștri voievozi dar și cu martiriul sfinților, trecem dincolo cu povestea bradului dar și cu împărtășirea

¹⁶ Biblia sau Sfânta Scriptură, *Matei cap. 10*, v. 22, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teotist cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 1108.

¹⁷ Nichifor Crainic, *Sensul Tradiției*, în revista ”Gândirea”, anul IX, nr. 1-2, București, 1929, p. 10.

harului Duhului Sfânt. Iată o altă definiție a misiunii Bisericii ce se încadrează în specificul creștin românesc.

Textul sacru devine, în misiunea Bisericii astăzi, text al cuvântului teologic tipizat, în sensul că normativ este pentru acesta Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție precum și scrierile Sfinților Părinți, teologhisirea religioasă¹⁸ a misiunii Bisericii fiind autentică. Ca slujitori ai sfințelor altare ale Bisericii Ortodoxe Române, nu putem gândi la misiunea creștină în lume fără a cunoaște și a aprofunda „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”, „Psaltirea” diaconului Coresi de la 1577 (Brașov), „Cartea românească de învățătură” a mitropolitului Varlaam de la 1643, „Psaltirea în versuri” a mitropolitului Dosoftei de la 1673 de la Unieș, lucrări în care se distinge cu precădere textul religios sacru împletit cu legende religioase de natură apocrifă și care au putut genera mai târziu primele apariții ale Sfintei Scripturi în limba română, adică primul îndreptar al misiunii Bisericii în lume. Pe acest fond își fundamentează Trupul mistic al lui Hristos teologia și mistica folosind atât *invocatio Christi* cât și *mysterium tremendum* al lui Rudolf Otto¹⁹, amplificând vibrația religioasă a propriului ego creștin, pe care o îmbină cu specificul și mentalitatea societății vremurilor în care trăim, o sinteză și o simbioză în care misiunea Bisericii se întâlnește cu textul scripturistic, cu meditația ascetică, cu tradiția, cu naționalismul și cu patosul misiunii Bisericii: „Biserica noastră, acoperământ ocrotitor al tuturor artelor, le-a folosit pe toate de la început pentru a plasticiza mai puternic adevărurile

¹⁸ Edgar Papu, *Evoluția și Formele genului liric*, în care afirmă: „Cuvântul revelat are aceeași funcție ca și cuvântul folosit în practicile magice, nemaifiind denumirea unei noțiuni ci o realitate de sine stătătoare care are o dinamică proprie cu o funcțiune fascinatorie, menită să introducă în noi, pe calea auzului, o voință și o obsesie străină, care să înlocuiască pentru moment propria noastră voință. Repetiția cuvântului este aceea care duce la desprinderea de înțelesul său inițial și la funcționarea lui autonomă”, Editura Tineretului, București, 1968, p. 22.

¹⁹ Rudolf Otto, *Sacral*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 12.

spirituale ale credinței. În slava lui Dumnezeu, poezia ocupă cea mai largă parte”²⁰.

Este clar că în epoca noastră învățătura creștin-ortodoxă nu este încă pe deplin cunoscută. Și acum, ca și în trecutul Istoriei Universale a Bisericii, sunt voci perfide la adresa Bisericii și a duhului acesteia, pe care le vedem manifestându-se chiar și în țara noastră, excepție făcând spiritele luminate ale Academiei Române, care sunt conștiente de masiva influență a creștinismului în istoria poporului român și a culturii sale. Acest lucru era vizibil încă din perioada interbelică, când România eliberată de influențele imperiilor destrămate, tindea spre o uniune europeană, însă un pic forțată, dând uitării cu prea mare ușurință tuturor valorilor care au contribuit la modelarea spirituală și socială a acestui popor.

În fața unor atitudini extremiste nu te poți ridica decât ferm și acest lucru îl face și Biserica prin misiunea sa, care realizează o analiză psihologică profundă în ființa umanității, scoțând în evidență deviațiile spirituale și căile greșite spre care se îndreaptă astăzi omenirea, aflată nu doar într-o colosală criză de spiritualitate, ci și într-o criză economică, socială și politică ce aduc omenirea în pragul unui posibil război mondial.

Societatea de astăzi este șovăitoare în credință sau ceea ce Scriptura numește cu termenul de „*căldicei*” (Apocalipsa 3, 15-16)²¹, motiv pentru care și zbuciumul său este pe măsură, punându-l pe omul libertin slujind răului și nu liber slujind lui Dumnezeu. Este un cerc vicios, precum este păcatul împotriva Duhului Sfânt în care criza spirituală duce la criza morală și socială a omului ce se depărtează tot mai mult de Dumnezeu.

Biserica se dovedește a fi nu doar un foarte fin psiholog, ci și o foarte bună cunoscătoare a acestor aspecte ce țin de misiunea și slujirea ei, motiv pentru care în mod profetic atrage atenția societății umane asupra pericolului înstrăinării de propriile rădăcini. Este de

²⁰ Nichifor Crainic, *Manuscrise arestate*, în revista „Manuscriptum” editată de Ministerul Culturii și Muzeul Literaturii Române, fondator D. Panaitescu-Perpessiciu, nr. special (100), anul XXVI, nr. 1-4, 1995, p. 230.

ajuns să privim astăzi la criza prin care nu doar lumea trece ci prin care românii ca popor trec. Asistăm din nou la inculturalitate, multiculturalitate sau la o cultură de import, *lovinescieni* și *cioculescieni* existând și astăzi (mă refer strict la atitudinea lor față de ortodoxie și nu la evidenta valoare a creațiilor lor culturale) în cultura românească unde, din păcate, lipsesc cu desăvârșire apologeți de talia unui Nichifor Crainic, a unui Nae Ionescu sau Dumitru Stăniloae. Negarea propriilor rădăcini este ca și negarea de propria mamă și statutul de „*avorton*”²¹ sau blestem din care cu greu cineva se mai poate ridica, de aceea misiunea Bisericii din zilele noastre face apel la autoritatea dată de Hristos Însuși Bisericii creștine, în încercarea sa disperată de a salva ființa poporului din care ea însăși face parte.

Apologia misionară la care este chemată astăzi Biserica este una de excepție, ce ține de ființa ei, deoarece propovăduirea Evangheliei lui Hristos la toate neamurile și chemarea la „*reconciliere prin pocăință și botez*”²² este o vocație eclezială apostolică. Biserica este chemată mai mult ca oricând să descopere semnele cuvântului lui Dumnezeu; „*formarea unei comunități autentice la nivel local, care să includă pe toți, fără nici o deosebire de sex, vârstă sau profesie și care să pună accentul pe relațiile umane personale, redescoperirea unei comunități tămăduitoare de susținere și de iubire activă.*”²³

²¹ cf. Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), al Institutului de Lingvistică ”Iorgu Iordan”, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012. *Avortón, avortoni*, s. m. Ființă născută înainte de termen; *p. ext.* om degenerat, cu mari deficiențe. Fig. Operă (literară, artistică) ratată. – Din fr. avorton. cf. Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), al Institutului de Lingvistică ”Iorgu Iordan”, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

²² Bria, Pr. Prof. Dr. Ioan, *Dicționar de teologie ortodoxă*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1994, p.254.

²³ Dr. Nifon Mihăiță, *Misiologie Creștină*, Editura ASA, Editura Universității Valahia din Târgoviște, 2001, p.36.

Făcând aceasta, Biserica se substituie tuturor nevoilor omenești pe care le înduhovnicește în spațiu și timp, făcând din misiunea sa misiunea noastră a tuturor celor înduhovniciți, activând desăvârșit ca mădulare vii în trupul lui Hristos. Este un proces cu adânci implicații sociale și totodată un îndemn la Unitatea Treimică, ca reflex al unirii Treimice, spre unitatea neamului omenesc, căci nu va mai fi „*nici elin , nici iudeu; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus*” (Galateni 3, 28).

Creștinii, transformați de Cuvântul pe care l-au auzit și cu care s-au împărtășit la Liturghie, trebuie „*să trăiască semnele profetice ale Împărăției ce vine*.”²⁴. Această misiune a Bisericii celei Una nu este doar una singulară, ci este o sumă de manifestări pe care credinciosul le săvârșește personal, dar și în agape, înmulțind cu prisosință talantul ce ni s-a dat începând cu taina Botezului, întărit prin Mirungere și confirmat prin Euharistie. De aceea, rolul laicilor în misiune este fundamental: ei „*trebuie să dea mărturie de puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu, de puterea și lucrarea Duhului*”²⁵.

Tocmai de aceea, asistând la atrocitățile lumii moderne sau așa-zise moderne, Biserica prin slujitorii și credincioșii săi pune la loc de cinste și sintetizează moralicește drepturile dar și îndatoririle persoanei umane, și prin aceasta a întregii umanități. Biserica este așadar eliberatoarea nu doar din robia păcatului, ci și din robia acestei lumi secularizate, lipsită de dinamicitate și eficacitate, privată de nemuritoarele Legi divine ale creștinismului. Și vedem la tot pasul aspecte care ne îngrijorează și ne obligă în a lua o atitudine fermă, păstrând cu sfințenie demnitatea persoanei umane, în care este imprimat chipul lui Dumnezeu, ce trebuie restaurat prin har. Sunt vești de războaie și se comandă războaie, sunt vremuri de criză și se provoacă criză, sunt vremuri de amăgire și se provoacă amăgire, sunt vremuri de rătăcire și se inoculează rătăcire. Omul este adus pe

²⁴ *Ibidem*, p.73

²⁵ Coman, Pr. Prof. Dr. Constantin, *Biblia în Biserică*, București, Editura Bizantină, 1997, p.165.

culmile disperării, ideea de atrocitate este preluată apocaliptic astfel încât, întregul eșec spiritual al lumii moderne să fie pus pe seama divinității și nu a neascultării de care dă dovadă cu încăpățănare această lume. Suntem intenționat dirijați spre credințe oculte astfel încât să dăm crezare ici și colo unor învățături ce nu au nici pe departe legătura cu Tradiția și Viața Bisericii. În această rătăcire, care poate fi cea de pe urmă, ființa umană, în complexitatea ei este mințită și arvunită păcatului, semn clar al lepădării de credință, ce ne va distra atenția de la adevăratele valori spiritual, lăsându-ne nepregătiți asemeni fecioarelor neînțelepte în fața „Furului”. Predicarea Evangheliei este misiunea principală a Bisericii lui Hristos și „*aceasta are prioritate în fața oricărei alte slujiri*”.²⁶

Dezbrăcați de harul divin, privați de deplina noastră libertate, riscăm să rătăcim pe drumuri neștiute, departe de Biserică, plutind pe valurile vieții și naufragiind în diverse păcate și vicii din care cu greu ne mai putem salva, prin faptul că noi singuri ne privăm de dialogul continuu cu Dumnezeu, în Biserică, la rugăciune. Numai acolo, în *Biserica Mamă*, ne putem înduhovnici, luând „*pavăza credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu*”. (Efeseni 6, 16-17)

Creștinismul de azi trebuie să arate că atenția acordată vieții veșnice aduce cu sine și o transformare a acestei lumi. A fi ucenic al Domnului înseamnă să-ți iubești aproapele, să-i împărtășești grijile și sa-ți manifesti dragostea prin lucruri concrete. Prin urmare, noi trebuie să proclamăm cu tărie că misiunea Evangheliei nu este aceea de a transforma pământul într-un paradis prosper, pentru că țelul final este dobândirea vieții veșnice. „*Noi trebuie să trăim în Hristos, legătura cu Tatăl sub lucrarea Duhului Sfânt. Ne vom simți atunci ca unii asupra căroră se odihnește Duhul Sfânt, așa cum se odihnește și asupra Fiului. Știm că primim mereu darul Duhului Sfânt prin rugăciunile Bisericii. Prin darul Duhului Sfânt lucrează în Biserică*

²⁶ *Ibidem*, p.27.

și în noi energiile Duhului Sfânt, energiile necreate așa cum le-au numit unii Sfinții Părinți ai Bisericii ²⁷.

Biserica are „misiunea” de a vesti lumii Împărăția lui Dumnezeu. Fiindcă Bisericii i s-a dat prezența Duhului Sfânt ca garanție, ea este în mijlocul nostru, „eshatonul” este deja accesibil lumii. Prin urmare, Biserica este comunitatea eshatologică, popor pelerin, care trăiește în așteptarea fierbinte a reîntoarcerii Domnului, pe Care Îl mărturisește în fața lumii. Misiunea ține de însăși natura Bisericii, în orice condiții ar trăi ea, iar fără misiune nu poate exista Biserica, fiindcă Biserica duce mai departe lucrarea de mântuire a lumii, descoperită și înfăptuită de Mântuitorul Iisus Hristos.

Din acest punct de vedere, afirmarea curajoasă a misiunii Bisericii în lumea secularizată a zilelor noastre nu poate fi decât îmbucurătoare, ținând totdeauna cont de aspectul dinamic al tradiției, etnicului, naționalului și creștinismului de pretutindeni. Nu trebuie să trecem cu vederea ideile misiunii creștine deschizătoare de drumuri în teologia modernă, cum ar fi: misiunea Bisericii în societatea postmodernă, raportul Bisericii creștin-ortodoxe cu celelalte confesiuni și culte, aspectul ecumenic al dialogului inter-religios, aspecte privind teologia culturii, sociologia și psihologia religiilor, diplomația ecleziastică, teologie și cultură, teologie și artă, teologie și medicină, teologie și societate, raportul dintre teologie, spiritualitate, mistică și duhovnicie, literatura ecleziastică, cultura ecleziastică, poezia religioasă, arta creștină. Toate aceste aspecte ale misiunii Bisericii, ce țin de vocația și slujirea ei, lasă loc unor cercetări ulterioare la care cu siguranță trebuie să ne angajăm cu toții, într-o apologie coerentă a tuturor fraților creștini de pretutindeni, căci doar îndrăznind și sădind pretutindeni în lume Cuvântul lui Dumnezeu putem birui lumea, în sensul hristic al cuvântului.

Hristos a Înviat!

²⁷ M.Costa de Beauregard, Dumitru Stăniloae, *Mica dogmatică vorbită*, Sibiu, Edit. Deisis, 1995, p. 31.

Bibliografie

1. Beauregard, M. A. Costa de, Stăniloae, Dumitru, *Mica dogmatică vorbită*, Sibiu, Editura Deisis, 1995.
2. Bria, Ion, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1994.
3. Clément, Olivier, *Dumitru Stăniloae sau Paradoxul teologiei*, București, Editura Anastasia, 2003.
4. Coman, Constantin, *Biblia în Biserică*, București, Editura Bizantină, 1997.
5. Evdochimov, Paul, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, București, Editura Anastasia, 1993.
6. Léon-Dufour, Xavier, *Vocabular de Teologie Biblică*, București, Editura EARCB, 2001.
7. Marcu, Grigore C., *Omul cel Nou în concepția antropologică a Sfântului Apostol Pavel*, în „Studii Teologice”, nr. 7-8, 1951.
8. Meyendorff, John, *Teologia Bizantină*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1996.
9. Mihăiță, Nifon, *Misiologie Creștină*, Târgoviște, Editura ASA, Editura Universității Valahia din Târgoviște, 2001.
10. Moldovan, Ilie, *Familia și Viața la începutul unui nou mileniu creștin*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 2001.
11. Popescu, Dumitru, *Hristos, Biserică, Societate*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1998.
12. Idem, *Teologie și cultură*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1993.